

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 23. 11. 2005r.

RKT – 61 – 05/05/AD

DECYZJA Nr RKT - 53 /2005

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm., Dz. U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652, Dz. U. z 2004r. Nr 93, poz. 891 oraz Nr 96, poz. 959, Dz. U. z 2005r. Nr 163, poz. 1362 i Nr 184, poz. 1539) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu wszczętego na wniosek Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Tychach z dnia 26. 11. 2004r. postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Zbigniewowi B., działającemu pod nazwą „Okna B.”, w Przyszowicach, ul. (...), - działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 23c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 23 a ust. 1 i 2 tej ustawy **uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów**, praktyki polegające na stosowaniu przez Zbigniewa B., działającego pod nazwą „Okna B.”, postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorów umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego o treści:

1. „*Kupującemu nie przysługuje prawo odstąpienia od zamówienia*”.
2. „*Sprzedający ma prawo przekazania praw i obowiązków wynikających z niniejszego zamówienia w całości lub w części osobie trzeciej*”.
3. „*Gwarancją nie są objęte (...) uszkodzenia wynikające z normalnego zużycia*”.
4. „*Gwarancją nie są objęte (...) wady widoczne w chwili sprzedaży*”.
5. „*Sprzedający jako gwarant zastrzega sobie prawo do oceny i kwalifikacji uszkodzeń w tym stwierdzenia czy uszkodzenia podlegają naprawom gwarancyjnym*”.
6. „*W sytuacjach wyjątkowych termin usunięcia wady może zostać przedłużony do 60 dni*”
7. „*(...) jednocześnie wyklucza się niezależnie od podstaw prawnych inne roszczenia*”
8. „*Reklamacje wad ukrytych muszą być składane pisemnie w siedzibie firmy w ciągu 10 dni od daty odbioru towaru (...). Późniejsze reklamacje nie będą uznane i nie będą uwzględniane roszczenia gwarancyjne*”.
9. „*Kupujący nie jest uprawniony do otrzymania odszkodowania w żadnej formie z powodu opóźnienia dostawy. Jednocześnie opóźnienie dostawy nie uprawnia Kupującego do całkowitego bądź częściowego odstąpienia od zamówienia lub jego anulowania*”.

i nakazuje się zaniechanie ich stosowania.

II. Na podstawie art. 23 c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów określa się Zbigniewowi B., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „Okna B.” środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w celu wykonania nakazu określonego w pkt. I sentencji niniejszej decyzji, polegające na zaniechaniu stosowania postanowień wymienionych w pkt. I 1 – 9 niniejszej decyzji, czego należy dokonać w ten sposób, że kwestionowane zapisy nie będą stosowane w umowach z

konsumentami, a zaniechanie ich stosowania nastąpi w terminie 7 dni od daty doręczenia tej decyzji.

III. Na podstawie art. 100e ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, mając na uwadze ważny interes konsumentów, nadaje się decyzji w zakresie punktu I i II **rygor natychmiastowej wykonalności**.

Uzasadnienie

Miejski Rzecznik Konsumentów w Tychach (zwany dalej rzecznikiem konsumentów), na podstawie art. 100 a ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej ustawą antymonopolową), wniósł wniosek o wszczęcie przeciwko Zbigniewowi B., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „OKNA B.” (zwanemu dalej przedsiębiorcą) postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (pismo z dnia 26. 11. 2004r., znak SMK.6462/2050/04) (karta nr 1), który wpłynął do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatury w Katowicach dnia 02. 12. 2004r. Rzecznik konsumentów wystąpił o wszczęcie niniejszego postępowania pod zarzutami stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na posługiwaniu się przez niego w umowach zawieranych z konsumentami następującymi klauzulami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego daję rejestrem):

1. „Kupującemu nie przysługuje prawo odstąpienia od zamówienia”.
2. „Sprzedający ma prawo przekazania praw i obowiązków wynikających z niniejszego zamówienia w całości lub w części osobie trzeciej”.
3. „Gwarancją nie są objęte (...) uszkodzenia wynikające z normalnego zużycia”.
4. „Gwarancją nie są objęte (...) wady widoczne w chwili sprzedaży”.
5. „Sprzedający jako gwarant zastrzega sobie prawo do oceny i kwalifikacji uszkodzeń w tym stwierdzenia czy uszkodzenia podlegają naprawom gwarancyjnym”.
6. „W sytuacjach wyjątkowych termin usunięcia wady może zostać przedłużony do 60 dni”
7. „(...) jednocześnie wyklucza się niezależnie od podstaw prawnych inne roszczenia”
8. „Reklamacje wad ukrytych muszą być składane pisemnie w siedzibie firmy w ciągu 10 dni od daty odbioru towaru (...). Późniejsze reklamacje nie będą uznane i nie będą uwzględniane roszczenia gwarancyjne”.
9. „Kupujący nie jest uprawniony do otrzymania odszkodowania w żadnej formie z powodu opóźnienia dostawy. Jednocześnie opóźnienie dostawy nie uprawnia Kupującego do całkowitego bądź częściowego odstąpienia od zamówienia lub jego anulowania”.

W związku z tym, że wątpliwości wzbudziła rozbieżność pomiędzy nazwą przedsiębiorcy wskazaną we wniosku i w załączonych do niego dokumentach, a nazwą widniejąca w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach wystąpiła pismem z dnia 10. 12. 2004r. (karta nr 10) o wyjaśnienie powyższego oraz precyzyjne określenie danych identyfikujących przedsiębiorcę. Rzecznik konsumentów usunął powyższy brak we wniosku o wszczęcie postępowania pismem z dnia 07. 01. 2005r. (znak SMK.6462/2050/04 (karta nr 14), w załączeniu do którego przesłał Zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (karta nr 15).

Dnia 13. 01. 2005r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym) wydano postanowienie nr 1 o wszczęciu postępowania przeciwko Zbigniewowi B., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „Okna B.” w sprawie stosowania przez niego praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (karta nr 16).

Przedsiębiorca nie ustosunkował się do stawianych mu zarzutów. W piśmie z dnia 30. 06. 2005r. (karta nr 81) poinformował, że kwestionowane zapisy zostały wykreślone, na dowód

czego przesłał wzór umowy (karta nr 82). Jednocześnie przedsiębiorca wskazał, że nowy wzór umowy jest opracowywany i zostanie przesłany do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni. Do dnia wydania niniejszej decyzji wzorzec taki jednak nie został doręczony.

Organ antymonopolowy ustalił, co następuje.

Zbigniew B. „Okna B.” prowadzi działalność gospodarczą polegającą na produkcji i montażu okien na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Zabrze z 20. 02. 1996r. pod nr (...) (karty nr 52 - 53, 69 – 70). W ramach prowadzonej działalności gospodarczej przedsiębiorca zawiera z konsumentami następujące umowy: „*Zamówienia na okna nr ...*” oraz *Zamówienia na wykonanie montażu dotyczące zamówienia nr...*”. We wzorze „*Zamówienia na okna nr ...*” zawarte są postanowienia wymienione w sentencji niniejszej decyzji. W zakresie obejmującym sporne postanowienia Miejski Rzecznik Konsumentów w Tychach wytoczył przeciwko Zbigniewowi B. powództwo o uznanie stosowanych przez niego klauzul za niedozwolone postanowienia umowne. Na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Sądem lub SOKiK) z dnia 21 lipca 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03) (karty nr 4 – 8) część zapisów „*Zamówienia na okna nr...*” została uznana za niedozwolone postanowienia umowne i na tej podstawie wpisano je do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone dnia 11. 10. 2004r. pod numerami 131 – 139. Pomimo wydania wyroku uznającego bezprawność klauzul stosowanych przez przedsiębiorcę, nadal stosuje on w umowach z konsumentami sporne postanowienia. Powyższe dało podstawę do złożenia przez rzecznika konsumentów wniosku o wszczęcie niniejszego postępowania w sprawie stosowania przez Zbigniewa B. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W załączeniu do wniosku o wszczęcie postępowania rzecznik konsumentów przekazał kopię umowy przedsiębiorcy z konsumentem z dnia 13. 10. 2004r. (karty nr 2 i 3), zawartą z wykorzystaniem wzorca zawierającego zapisy uznane przez Sąd za niedozwolone i wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Dalsze stosowanie przez Zbigniewa B. przy zawieraniu z konsumentami umów o wykonanie okien, niedozwolonych postanowień umownych potwierdziła także analiza dokumentów zgromadzonych w toku kontroli przeprowadzonej dnia 26. 04. 2005r. (karty nr 51 i 60). Przedsiębiorca poinformował, że wzorce, z wykorzystaniem których zawierane są umowy z konsumentami stosowane są od dawna (karta nr 40). Powyższe potwierdza fakt, że wzór „*Zamówienia na okna nr...*” nie został zmieniony w wyniku realizacji nakazu określonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W załączeniu do pisma z 07. 01. 2005r. (karta nr 14) rzecznik konsumentów przesłał Zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Zabrze dotyczące Zbigniewa B. (karta nr 15), z którego wynikało, że został on wpisany do ewidencji pod numerem 332/96/6. W toku niniejszego postępowania organ antymonopolowy zgromadził dokumenty rejestrowe przedsiębiorcy wystawione przez Urząd Miejski w Zabrzu (karty nr 69 – 77), obejmujące dane od chwili wpisu przedsiębiorcy do ewidencji i uwzględniające ostatnią zmianę (zgodnie ze stanem na dzień 06. 06. 2005r.). Na ich podstawie ustalono, że adres zamieszkania wskazany przez rzecznika uległ zmianie (karta nr 69). Konsekwencją tego było ponowne wystosowanie dnia 21. 06. 2005r. do przedsiębiorcy zawiadomienia o wszczęciu niniejszego postępowania (karta nr 79). W czasie kontroli przeprowadzonych w toku niniejszego postępowania dnia 04. 04. 2004r. (karta nr 40) i dnia 26. 04. 2005r. (karty nr 51 i 52) ustalono, że przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą w Przyszowicach, ul. (...).

W odpowiedzi na w/w zawiadomienie przedsiębiorca przesłał w załączeniu do pisma z dnia 30. 06. 2005r. (karta nr 81) „*Zamówienie na okna*”, z którego wykreślono część kwestionowanych postanowień (karta 82). Przedsiębiorca nie poinformował, od kiedy

wzorzec odpowiadający przesłanemu „Zamówieniu na okna nr...” miałby być stosowany, ani nie przesłał ewentualnych umów faktycznie zawartych z jego wykorzystaniem. W pkt. 2 tego pisma przedsiębiorca poinformował, że nowy wzór umowy jest przygotowywany i zobowiązał się do jego przesłania w terminie 14 dni. Organ antymonopolowy nie otrzymał wzorca, o jakim mowa w zdaniu poprzednim. Z uwagi na powyższe brak było podstaw do uznania, że dokonano zmian w stosowanym przez Zbigniewa B. wzorze „Zamówienia na okna nr...” (karta nr 48) lub, że wprowadził w życie nowy wzorzec.

W toku niniejszego postępowania organ antymonopolowy zważył, co następuje.

Wzorce umowne podlegają kontroli abstrakcyjnej Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w trybie określonym przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. W postępowaniu o uznanie stosowanych przez przedsiębiorcę postanowień za niedozwolone postanowienia umowne Sąd ocenia, czy wzorzec umowy zawiera niedozwolone z mocy prawa postanowienia umowne. Zgodnie z art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Art. 385¹ § 3 Kc stanowi, że *„Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta”*. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami uważa się postanowienia, które nakładają na konsumenta niewspółmierne do korzyści obowiązki lub które powodują nadmierne ograniczenie jego uprawnień. W uzasadnieniu do wyroku z dnia 15. 12. 2004r. wydanym w sprawie o sygn. akt XVII Amc 124/03 SOKiK wskazał, że *„(...) Za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy rozumieć postępowanie niezgodne z poczuciem przyzwoitości występującym w danym środowisku lub grupie zawodowej, postępowanie dające się umiejscowić poniżej progu akceptacji społecznej. W procesie kształtowania przez przedsiębiorcę postanowień umownych w obrocie z nieprofesjonalistami zachowanie dobrych obyczajów polegać więc będzie na poszanowaniu prawa konsumentów do równoprawnego traktowania w kształtowanym stosunku cywilnoprawnym. (...)”*. Zgodnie z art. 479³⁸ § 1 kpc o uznanie postanowień stosowanych przez przedsiębiorcę za niedozwolone może wystąpić m. in. powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów. Wyrok kończący postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest skuteczny w stosunku do przedsiębiorcy, w sprawie którego toczyło się postępowanie. W wyroku z 21. 07. 2004r., kończącym postępowanie o sygnaturze akt XVII Amc 45/03, Sąd uznał za niedozwolone postanowienia wskazane w sentencji niniejszej decyzji oraz zakazał ich stosowania w umowach z konsumentami. Zakwestionowane postanowienia zostały wpisane pod numerami 131 – 139 dnia 11. 10. 2004r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że *„Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. 2. Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 (45) Kodeksu postępowania cywilnego, naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, (...)”*.

By doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów muszą zostać kumulatywnie spełnione dwie przesłanki tj.:

- określone działanie przedsiębiorcy musi nosić znamiona bezprawności oraz
- działanie to musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Pierwsza przesłanka zostaje spełniona, gdy przedsiębiorca podejmuje działania sprzeczne z prawem tj. zakazane ustawą lub, gdy niedopełnia on ciążącego na nim obowiązku. Druga z przesłanek jest spełniona, gdy dane działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów, jako zbiorowości. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni interesy ogółu konsumentów, większej ich grupy. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni interesy nieograniczonej liczby podmiotów, których nie da się zidentyfikować, interesy konsumentów, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

Z powyższego wynika, iż działania polegające na posługiwaniu się przez przedsiębiorcę w kontaktach z konsumentami zapisami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone mogą być uznane za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

W przypadku, gdy dochodzi do naruszenia art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy na mocy art. 23 c ust. 1 tej ustawy uznaje określoną praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

I.

1. Zbigniew B., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „Okna B.” posługuje się przy zawieraniu z konsumentami umów zapisem zawartym w *Postanowieniach ogólnych „Zamówień na okna nr ...”*, który ma następującą treść: „Kupującemu nie przysługuje prawo odstąpienia od zamówienia” (karty nr 2, 23, 43, 45, 60). Przedmiotowe postanowienie zostało uznane przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowienie umowne, na mocy wyroku z 21. 07. 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03), a następnie wpisane dnia 11. 10. 2004r. do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 131. W uzasadnieniu do w/w wyroku Sąd wskazał, że zakwestionowana klauzula narusza zasadę równości stron umowy poprzez pozbawienie kupującego prawa odstąpienia od zamówienia z jednoczesnym przyznaniem tego prawa przedsiębiorcy. Przedmiotowy zapis pozbawia wyłącznie konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej.

W myśl art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów uznaje się bezprawne działania przedsiębiorcy godzące w zbiorowe interesy konsumentów, które w szczególności mogą polegać na posługiwaniu się przez tego przedsiębiorcę postanowieniami wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. W niniejszym przypadku Zbigniew B. „Okna B.” stosuje klauzulę, która została uznana za niedozwolone postanowienie umowne, a następnie wpisana do w/w rejestru pod numerem 131. Doszło więc do spełnienia pierwszej z przesłanek, tj. wyczerpano dyspozycję z art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej, w wyniku czego działanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności. Zakwestionowane postanowienie jest stosowane w umowach ze wszystkimi konsumentami składającymi zamówienie na wykonanie okna. Krąg osób, które zawarły umowę ze Zbigniewem B. ulega ciągłym zmianom, a potencjalnie każdy może stać się jego kontrahentem. W związku z tym doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Art. 23 c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż w decyzji stwierdzającej, że dane działanie narusza art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej, a więc stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakazuje zaniechanie jej stosowania. Z uwagi na powyższe należało orzec jak w punkcie I 1 sentencji niniejszej decyzji.

2. Przedsiębiorca stosuje w *Postanowieniach ogólnych* umów zawieranych z konsumentami następujące postanowienie: „Sprzedający ma prawo przekazania praw i obowiązków wynikających z niniejszego zamówienia w całości lub w części osobie trzeciej” (karty nr 2, 23, 43, 45, 60). Zapis ten został uznany za niedozwolone postanowienie umowne na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21. 07. 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03), a następnie wpisany dnia 11. 10. 2004r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 132.

Posługiwanie się postanowieniami, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, na mocy art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli godzi w zbiorowe interesy konsumentów. SOKiK zważył w uzasadnieniu do w/w wyroku, że stosując sporny zapis przedsiębiorca działał wbrew regulacji zawartej w art. 519 § 2 Kc, stosowanie do którego przejęcie długu może nastąpić wyłącznie przez umowę wierzyciela z osobą trzecią za zgodą dłużnika lub przez umowę dłużnika z osobą trzecią za zgodą wierzyciela. Sąd uznał, że przedmiotowe postanowienie narusza art. 383¹ § 1 Kc, gdyż spełnione zostały przesłanki umożliwiające uznanie określonego postanowienia za niedozwolone postanowienie umowne. Postanowienie to zezwala kontrahentowi konsumenta na przeniesienie praw i obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta. Ze względu na fakt, że zapis ten jest stosowany we wszystkich umowach z kupującymi, a jednocześnie każdy ma możliwość zawarcia z przedsiębiorcą umowy „*Zamówienia na okna nr...*”, praktyka polegająca na stosowaniu kwestionowanego zapisu godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Z uwagi na powyższe doszło do naruszenia art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej. W sytuacji, gdy przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, na podstawie art. 23 c ust. 1 w zw. z art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznaje tą praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów oraz nakazuje zaniechanie jej stosowania. Stąd należało orzec, jak w pkt. I 2 niniejszej decyzji.

3. Przedsiębiorca stosuje w umowach zawieranych z konsumentami, w części zatytułowanej „Karta gwarancyjna” pkt 3 f, następujące postanowienie: „Gwarancją nie są objęte (...) uszkodzenia wynikające z normalnego zużycia” (karty nr 2, 23, 43, 45, 60). Powyższy zapis został uznany za niedozwolone postanowienie umowne przez SOKiK na mocy wyroku z dnia 21. 07. 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03). Dnia 11. 10. 2004r. przedmiotową klauzulę wpisano do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 133.

W opinii SOKiK, na mocy powyższego zapisu ustalono dominującą pozycję przedsiębiorcy w stosunku do pozycji, jaką zajmuje konsument. Przedsiębiorca jest uprawniony do jednostronnej oceny i decyzji o przysługujących kupującemu uprawnieniach gwarancyjnych. Z uwagi na powyższe należało uznać, że przedmiotowy zapis posiada cechy niedozwolonego postanowienia umownego. Na tej podstawie posługiwanie się niniejszym postanowieniem jest bezprawne. Z uwagi na fakt, że poprzez stosowanie kwestionowanego zapisu przedsiębiorca godzi w interesy szerokiej grupy konsumentów - uczestników rynku, została spełniona również druga z przesłanek określonych w art. 23 a ustawy antymonopolowej.

W związku z powyższym na mocy art. 23 c ust. 1 ustawy antymonopolowej należało orzec, jak w pkt I 3 niniejszej decyzji.

4. We wniosku o wszczęcie niniejszego postępowania Miejski Rzecznik Konsumentów w Tychach wskazał, że przedsiębiorca stosuje zapis o treści: „Gwarancją nie są objęte (...) wady widoczne w chwili sprzedaży”, który został uznany za niedozwolone postanowienie

umowne na mocy wyroku SOKiK z dnia 21. 07. 2004r., a następnie wpisany do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 134. Z umowy faktycznie zawartej z konsumentem przesłanej przez rzecznika (karta nr 2) oraz z dokumentów zgromadzonych w toku niniejszego postępowania przez organ antymonopolowy (karty nr 43, 45, 60) wynika, że przedsiębiorca stosuje zapis wyłączający możliwość dochodzenia roszczeń z tytułu gwarancji, gdy wady te były widoczne w chwili zakupu. Z uwagi na fakt, że określenia „chwila sprzedaży” i „chwila zakupu” dotyczą tego samego momentu, a różnice dotyczą jedynie strony umowy, z punktu której wskazywany jest moment, różnice redakcyjne pomiędzy treścią wniosku rzecznika konsumentów, wyroku i wpisu do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, a treścią umów faktycznie zawartych z konsumentami nie mają wpływu na ocenę w niniejszej sprawie. Zapis uznany przez SOKiK za klauzulę abuzywną był stosowany przez przedsiębiorcę, przeciwko któremu przeprowadzono niniejsze postępowanie. Zarówno w przypadku zapisu, na mocy którego dochodzi do ograniczenia uprawnień konsumentów wynikających z gwarancji w sytuacji, gdy wady były widoczne w chwili sprzedaży, jak i w przypadku zapisu mówiącego o wyłączeniu odpowiedzialności w sytuacji, gdy wady były widoczne w chwili zakupu, dochodzi do ograniczenia uprawnień konsumentów, gdy wady były widoczne w chwili zawarcia umowy kupna – sprzedaży.

W uzasadnieniu do wyroku z dnia 21. 07. 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03) SOKiK uznał, że zapis wyłączający odpowiedzialność z tytułu umowy gwarancji w sytuacji, gdy wystąpiły wady widoczne w chwili sprzedaży przyznaje przedsiębiorcy pozycję dominującą w stosunku, jaki łączy obie strony umowy. Sąd stwierdził, że zapis taki jest niezgodny z zasadami współżycia społecznego oraz rażąco narusza interesy konsumentów, gdyż przyznaje przedsiębiorcy prawo do jednostronnej oceny i decyzji w sprawie przysługujących kupującemu uprawnień gwarancyjnych. W związku z powyższym posługiwanie się spornym postanowieniem jest zakazane z mocy prawa. Działanie przeciwne jest bezprawne. Praktyka stosowana przez Zbigniewa B. godzi w interesy szerszej grupy konsumentów, a więc godzi w ich zbiorowe interesy.

W związku z powyższym należało stwierdzić, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia art. 23 a ustawy antymonopolowej, a na mocy art. 23 c ust. 1 tej ustawy orzec, że stosuje on praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazać zaniechanie jej stosowania.

5. Zbigniew B. „Okna B.” posługuje się przy zawieraniu z konsumentami umów zapisem o treści: „Sprzedający jako gwarant zastrzega sobie prawo do oceny i kwalifikacji uszkodzeń w tym stwierdzenia czy uszkodzenia podlegają naprawom gwarancyjnym” (karty nr 2, 23, 43, 45, 60). Przedmiotowy zapis został uznany przez SOKiK za niedozwolone postanowienie umowne w wyroku z 21. 07. 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03) oraz wpisany do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 135. W uzasadnieniu do w/w wyroku Sąd zważył, że powyższe postanowienie, uzależniające spełnienie świadczenia od okoliczności zależnych tylko od woli kontrahenta konsumenta, kształtuje sytuację prawną konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza jego interesy. Sąd orzekł, że powyższe postanowienie jest niezgodne z prawem i zakazał posługiwania się nim w obrocie konsumenckim. Praktyka polegająca na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych stanowi działanie bezprawne. W świetle niniejszej sprawy należało uznać, że zarzucane przedsiębiorcy działanie godzi w interesy szerokiego kręgu konsumentów. Z tego względu na podstawie art. 23 c ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 23 a ust. 1 i 2 tejże ustawy organ antymonopolowy orzekł, że wskazane w niniejszym punkcie działanie przedsiębiorcy stanowi niedozwoloną praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

6. Przedsiębiorca stosuje w umowach zawieranych z konsumentami zapis o brzmieniu: „W sytuacjach wyjątkowych termin usunięcia wady może zostać przedłużony do 60 dni” (karty nr 2, 23, 43, 45, 60). W/w postanowienie zostało uznane za niedozwolone na mocy

wyroku SOKiK z dnia 21. 07. 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03), w postępowaniu prowadzonym przeciwko Zbigniewowi B., a następnie wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 136. Kwestionowane postanowienie przyznaje przedsiębiorcy prawo do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, poprzez co kształtuje sytuację prawną konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza jego interesy. Korzystanie z takiego zapisu w obrocie konsumenckim jest naznaczone cechą bezprawności. Uwzględniając fakt, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia interesów ogółu konsumentów, w połączeniu z bezprawnością podejmowanych przez przedsiębiorcę działań, należało uznać, że został naruszony art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej. W takiej sytuacji, na mocy art. 23 c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należało orzec, jak w punkcie I 6 niniejszej decyzji.

7. Zbigniew B., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „Okna B.”, posługując się postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o treści: „(...) jednocześnie wyklucza się niezależnie od podstaw prawnych inne roszczenia” (karty nr 2, 23, 43, 45, 60), stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Przedmiotowe postanowienie zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku SOKiK z dnia 21. 07. 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03), wydanego w postępowaniu przeciwko Zbigniewowi B. Sąd orzekł, że przedmiotowy zapis wyłącza uprawnienie konsumenta do występowania z roszczeniami innymi niż wynikające z gwarancji udzielonej przez przedsiębiorcę, poprzez co kształtuje jego prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza jego interesy. Zapis ten został następnie wpisany do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod numerem 137. Zgodnie z art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stosowanie postanowienia wpisanego do rejestru, jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jeśli godzi w interesy ogółu konsumentów. W świetle okoliczności niniejszej sprawy należało uznać, że doszło do spełnienia pierwszej przesłanki, tj. przedsiębiorca podejmuje działania bezprawne polegające na stosowaniu w umowach z konsumentami niedozwolonego postanowienia umownego. Analiza zgromadzonego materiału dowodowego wykazała, że naruszenie to prowadzi do niekorzystnego ukształtowania sytuacji prawnej szerokiego kręgu uczestników rynku, a więc do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W związku z tym, na mocy art. 23 c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów organ antymonopolowy stwierdził, że niniejsza praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów oraz nakazał zaniechanie jej stosowania.

8. Przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie postanowienia o treści: „Reklamacje wad ukrytych muszą być składane pisemnie w siedzibie firmy w ciągu 10 dni od daty odbioru towaru (...). Późniejsze reklamacje nie będą uznane i nie będą uwzględniane roszczenia gwarancyjne” (karty nr 2, 23, 43, 45, 60), które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 138. SOKiK zważył, iż sporny zapis ogranicza uprawnienie konsumenta do występowania z przysługującymi mu wobec przedsiębiorcy roszczeniami. Ze względu na to doszło do naruszenia art. 385¹ § 1 Kc, który stanowi, że *„Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny”*. W związku z tym, że praktyka polegająca na posługiwaniu się w/w zapisem, stosowana jest przy zawieraniu przez przedsiębiorcę umów z szerokim gronem jego kontrahentów – konsumentów, a skład tej grupy ulega ciągłym zmianom, doszło do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Na mocy art. 23 c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów organ antymonopolowy uznał przedmiotową praktykę za

naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania w pkt. I 8 niniejszej decyzji.

9. Przedsiębiorca naruszył art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na posługiwaniu się w umowach zawieranych z konsumentami postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, które ma następujące brzmienie: „Kupujący nie jest uprawniony do otrzymania odszkodowania w żadnej formie z powodu opóźnienia dostawy. Jednocześnie opóźnienie dostawy nie uprawnia kupującego do całkowitego bądź częściowego odstąpienia od zamówienia lub jego anulowania” (karty nr 2, 23, 43, 45, 60). W/w klauzula została uznana za niedozwolone postanowienie umowne na mocy wyroku SOKiK z dnia 21. 07. 2004r. wydanego w sprawie przeciwko Zbigniewowi B. (sygn. akt XVII Amc 45/03), a 11. 10. 2004r. wpisano ją do w/w rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod numerem 139. Przywołany zapis ogranicza prawa konsumentów poprzez wykluczenie uprawnienia do odstąpienia od umowy z powodu opóźnienia dostawy, przy jednoczesnym wyłączeniu uprawnienia do otrzymania odszkodowania z tytułu nieterminowej realizacji umowy. Powyższa praktyka polegająca na stosowaniu w umowach „Zamówieniach na okna nr ...”, zawieranych z konsumentami, klauzuli abuzywnej wpisanej do rejestru pod nr 139 godzi w zbiorowe interesy konsumentów. Przedsiębiorca stosuje w/w zapis w umowach z nieokreśloną co do liczebności i składu osobowego grupą konsumentów. Z uwagi na powyższe doszło do naruszenia art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej. Na mocy art. 23 c ust. 1 tejże ustawy organ antymonopolowy orzekł, że praktyka opisana w pkt I 9 niniejszej decyzji narusza zbiorowe interesy konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania.

II.

Zgodnie z zapisem art. 23 c ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu zaniechania stosowania określonych praktyk.

Jako środek usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, określa się Zbigniewowi B., prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „Okna B.”, w celu wykonania nakazu określonego w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, nakaz zaniechania stosowania praktyk określonych w punktach I 1-9 niniejszej decyzji, tj. nakaz zaniechania stosowania wymienionych tam postanowień umownych zawartych w umowach z konsumentami. By doszło do spełnienia nakazu wynikającego z niniejszej decyzji należy doprowadzić do wyeliminowania kwestionowanych postanowień z umów, które będą zawierane w przyszłości, a także z umów, które już zostały zawarte, lecz jeszcze nie są wykonane.

III.

Art. 100 e ustawy antymonopolowej umożliwia Prezesowi Urzędu nadanie decyzji w całości lub w części rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli wymaga tego ważny interes konsumentów. W niniejszym przypadku należało stwierdzić, że przedsiębiorca uporczywie narusza interesy konsumentów, co wynika z faktu, że nie dostosował się on do zakazu posługiwania się kwestionowanymi w niniejszej decyzji zapisami, określonego w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21 lipca 2004r. (sygn. akt XVII Amc 45/03). Interes konsumentów przemawia za tym, aby doszło do bezzwłocznej zmiany zapisów umownych stosowanych przez przedsiębiorcę. Z uwagi na szczególne zagrożenie interesów konsumentów, nadanie punktowi I i II decyzji

rygoru natychmiastowej wykonalności, jest uzasadnione. Stąd orzeczono, jak w punkcie III niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Alicja Kral